

KIÍRÁSTÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 18 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Helyben készítés mellett:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 15 óráig
 keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 12.

A magyar nők a küzdelemben.

(V. I.) Most mikor a márcziusi szellő pár nap múlva a háromszínű trikolorokat lengeti, a mikor mindenki aggodalommal tekint a jövő elé, két jelenség ragadja meg figyelmünket. Az egyik le-
 ver, hazafiúi keblünket fájdalommal tölti el. A másik fölemel, látva a példát, hevesebben dobog a szívünk s bizalommal tekintünk a jövő felé.

A hajdani kuruczvilág jut észünkbe. Fölvonulnak lelki szemünk előtt a zsoldos szövetségesek, ott látjuk küzdeni ellenük a szittyavérű kuruczokat egy nagy táborban, azok fejeit: a brigadérosokat, a kurucz vezéreket. Valamennyien egyért, egy eszme szolgálatában, s a mikor hullott a tábor a zsoldosok szabályaitól a mikor a pestis meglizdelte a sereget, a mikor teljes erővel kellett volna ellentállani a kapudöngetésekkel szemben — akadtak Ocskay-ak.

Ki ne ismerné Ocskayt? Fényes tehetség, ingadozó jellem s végül — áruló. Voltak aztán, akik követték őt. És a mikor a vezérek között megbomlott az összhang, a táborban csökkent a lelkesedés... és sajnos — »a majthényi síkon letörött a zászló«.

Ki ne ismerne rá ebben a jelenre? Ki ne ismerné föl a mai kurucztabort s annak vezéreit?

Itt is akadt fényes tehetség, zseniális

szellem, ingadozó jellem és — végül — Ocskay. És Ocskaynak akadt követője s lehet, hogy még — akadni is fog.

De nem tartunk tőle, mert megerősödtünk. A mikor a nemzeti küzdelem zászlóit a magyar főrangú hölgyek veszik kezükbe, a mikor a Batthyány Andrássy Ilona vendégei levették ékszereiket s feláldozták a háza oltárára, akkor megdobbán a szívünk és ügyünk győzelmét látjuk Valahányszor a magyar nők állottak a küzdelem élére, mindannyiszor győzedelem volt osztályrészünk.

A mesés értékű ékszereket megváltják a főrangú hölgyek hozzátartozói s azok a nemeslelkű nők büszkén hordhatják azokat, kétszerte nagyobb lesz az értékük s az ezt hordozó szív kétszeresen nemesebb lesz.

Ez a nemes szándék, ez az áldozat fölemelő. Ez a cselekedet összehatásra buzdít és kovácsolni fog olyan fegyvert, a milyenre az adott körülmények között szükségünk van.

Ez a nemes cselekedet intő szózat. Szól az egész magyar nemzetnek, szól ifjunak és vének, szól férfinak, nőnek, szól mindazoknak, a kik magyart honban élnek. Ez az intő példa: a kötelesség szózata.

S a nemzet zöme — a magyar nők által támogatva — küzd tovább, küzd, mert ha bármilyen távol van is az igazság, egyszer csak mégis — odaérünk

Apponyi beszámolója.

Gróf Apponyi Albert vasárnap tartotta meg beszámoló beszédét Jászberényben. Apponyi majdnem titokban ment Jászberénybe, csak a párt vezetői tudtak érkezéséről. Koncz Menyhért prépost-plébánoshoz szállt s onnan ment a kaszinóba, amelynek udvarán az összesereglett mintegy 3000 ember nagy ovációval fogadta.

Hatalmas beszédet mondott, amelyben változta a mai politikai helyzetet. Beszédének befejező része a következő:

Gondolja meg mindenki, akit illet, hogy az alkotmányellenes kormányval hiába szerződök: a nemzettel szemben ebből folyólag semmi jogos követelés nem lehet.

Gondolja meg mindenki, hogy az országgyűlés által meg nem szavazott, sőt virtualiter megtagadott adót fizetni, országgyűlési megszavazás nélkül, sőt az országgyűlés köztudomású akarata ellen ujoncznak belépni annyira, mint az alkotmány biztosítékait megtámadni, tehát az alkotmány ellen fellázadni.

Minden hazafias törekvésben és minden megtámadott érdekünkben támogassuk egymást; amennyire lehet, kizárólag a hazai munka termékeivel éljünk: társadalmi ellentéteket ily nehéz időkben ne támassunk az intelligenzia világosítsa fel a népet, a hatalom titkos szövetségeseinek lázító munkájával szemben, mutasson rá, hogy kiknek és minek javára akarják jóhiszeműségét felhasználni.

A jó hazafiak e benső szolidaritásában bizalommal várhatjuk a megváltás napját. Ez a nap előbb-utóbb bekövetkezik: bekövetkezik annál előbb, minél elszántabb a nemzet ellenállása: bekövetkezik matematikai bizonyossággal annál az elemi igazságnál fogva, hogy tovább tart ki egy egészséges nemzet organikus ereje, mint egy tisztán mechanikus hatalmu épület holt tömegének szilárdsága. Ezen a napon megtisztult lélekkel, kibővült tapasztalással, edzett erővel, a vész napjaiban szüle-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A lejtő.

Írta: Tyll János.

Gazdag ember volt. Mikor édes atyja lehunyta a szemét s a fáradságos munkát az örök pihenéssel váltotta fel, az óriási kiterjedésű birtokok mind őreá szállottak. A sok pénz csábos fénye, aranyainak részegítő csengése csakhamar az élet undorító lejtőjére vitte. Volt sok, talán százeletről barátja is, kik mindnyájan ott voltak, mikor a Tornyai pezsgője durogtott, kik mindnyájan vitték vonszolták magukkal lejjebb, mélyebbre az élet az élvek ocsmány posványába. Olyanok voltak ezek a barátok, mint valami láthatlan erő kezei, melyek rózsás ölelések között vitték őt a szegyen, a nyomor állomására. Háromszor találkozott vele.

I.

A föld megmozdult, megmozdította a természet törvénye, az ébredés. Fényes meleg

napsugarak, langyos szellő voltak azok, melyek a fagyos rögöt szétomlasztották, mintha a föld szeméről vonnák el az álmat.

Az erdő új ruhájában elegáns ifjunak látszott. Keblén keresztülfutó csevegő patak, mintha gyönyörű szalag lett volna.

A természet bohó kacagása a tavasz, mely vonz mindenkit, hogy lerészegítsen embert és állatot, hogy bámulja mindenki csodás varázsát, melylyel a föld életét támasztja fel.

Ibolyát szedtem, kint az erdő szélén, mikor a távolból női dal csengése szállott felém, mely vezetett be az erdőbe. Minél jobban közeltem a hang felé, az annál távolabb hangzott. Mikor már közvetlen közelemben hallottam a dalt, akkor elhallgatott.

Önkéntelenül is azt kellett gondolnom, hogy valami pásztor-lányka incselkedik, vagy a regebeli erdők tündére üzi pajzán játékát velem. Beljebb hatoltam a sűrű erdőbe, mikor egy kicsike tisztás tűnt fel előttem. A női hangok onnan jöttek.

Középen kissé emelkedett helyen vadró-

zsa bokor körül lányok ültek, s közöttük Tornyai.

A lányok azok közül valók voltak, kiket a társadalom kizsájt kebléből, s mint annak fattyuhajtásai kívánnak diszelegni a lejtőre lépett szerencsétlen áldozatoknak kiknek az emberiség a becsület csupán csak fogalom, mely nem kíván semmit, s a mely nélkül szabadnak és csodás módon, embernek érzik magukat.

Ezek között a lányok között volt Tornyai. Ott állott telt pohárral kezében a szenvedély, a kéj torzvonásaival arczán.

— Igyatok lányok! Éljetek mint én. Nézzétek, mily gyönyörű képe ez a fiatalságnak, tüzes, mámort oszt, éltet és öl, mint az.

... Bor. Piros bor. Egy csókért odaadom. Nos? Nem vállalkoztok? Hát a föld igya meg ez isteni nedűt?

Nem várt feleletet, talán nemis kapott volna, nem hallgatott ő reá senki, a bort a földre öntötte, és ezen kacagtak azok a fény nélkül felnőtt fattyuhajtások. Kacagta min-

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég
 szives tudomására adja nagyrabecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skot és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességgel megérdemesítve szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 1517

tett együttérés hatalmával fogja a nemzet kezébe venni ujjaszületésének nagy feladatait, megteremtve a nép milliói jogélvezetének és boldogságának feltételeit, a csonkítatlanul fentartott magyar állami szuverenitás és magyar alkotmány alapján.

Erre a napra szegezzük tekintetünket a küzdelem fáradalmi és szenvedési közt, bizva az isteni gondviselésben, ügyünk igazságában, saját erőnkben, nemzetünk történeti hivatásában.

Félre minden csüggeteg pesszimizmussal! Ha bizunk és kitartunk legyőzhetetlenek vagyunk!

Ezután elhatározták, hogy Apponyit mindaddig jelölik képviselőjüknek, míg elvállalja. Nagy bankett volt délben.

A politikai válság.

Pápai beavatkozás?

Nagy a felháborodás afölött, hogy X. Pius pápa állítólag a magyar politikai válság dolgában a fenforgó körülmények közt ő Felsége lelkiismeretét minden közjogi és egyházi kétség alól feloldotta?

Igaz volna-e hír?

Mindenestre meglepő dolog, hogy évek óta vajdó kérdések komplexumát ily rövid uton, ő Felségéhez irt magánlevélben akarnák megoldatni a pápával. Kinél számítanak rövidlátásra? A pápánál-e? Elhiszik, hogy a pápa belemegy olyan kérdés eldöntésébe, melyhez csak magyar királynak és magyar országgyűlésnek van joga? S elhiszik, hogy a pápa nyílt tárgyalások nélkül hajlandó dönteni olyan kérdésben, melyet Magyarországnak jobbainak esze, ereje és akarata nem tudott dűlőre vinni? Nihető-e, hogy a római pápa beáll békebírónak, holott a békéltető felektől megbízást sem kapott, mert az bizonyos, hogy Goluchowski és Széchen grófok nem adhattak megbízást a magyar nemzet nevében. Vagy talán a közön-

ség hiszékenységre utaznak? Minden bizonynyal.

Elárulja nemcsak forrását, hanem célzatát is e híresztelésnek az a forma, melylyel a kérdést felteszik s a perdöntést magában foglalja. Ha ugyanis bebizonyított tény volna, hogy a nemzet nem tartotta meg azokat a feltételeket, melyekre az uralkodó letette az esküt, akkor fölösleges a pápához fordulni. Az pedig magától érthető dolog, hogy, ha ilyen formában fordultak volna is a pápához, nem fogadhatta volna el bevégzett tény gyanánt, a mi maga a perdöntő kérdés.

Végül hozhatott volna e a pápa olyan ítéletet a magyar válság dolgában, hogy a jelenlegi válság kényszeréből még ezután következőkre is megadja a teljes megnyugvást és feloldozást?

Mivel pedig a híresztelés maga azt vallja, hogy a korona tanácsosainak aggodalmát csillapította a pápa állítólagos nyilatkozata, tudhatjuk, hogy e tanácsosok szeretnék a koalícióra, vagy pápára, vagy bárkire háritani a válság odiumát és felelősségét.

Különböen egy hete rebesgettek már valamiféle az állítólagos pápai nyilatkozatról, de ugylátszik, csak most készült el a nyilvánvalóan hazug hír kiszinezésével. S bár e lapok hasábjain már február 28-án jeleztük, hogy az egész számítás a közönség hiszékenységre, most újra kénytelenek vagyunk ezt hangsúlyozni.

Főntiekkal kapcsolatban adjuk fővárosi tudósítónktól érkezett híreinket.

Tüntetés az egyetemen.

A budapesti kir magy. Tudomány-Egyetemen a pápának a magyar válságba való állítólagos beavatkozása tüntetésre adott alkalmat. A kora délelőtti órákban már élénken tárgyalta a hallgatóság ezen beavatkozás kérdését, majd pedig úgy 11 óra tájban összesereglett az aulában s elhatározta, hogy állást foglal a kama-

rilla ez ujjab cselszövénye ellen. A Kossuth-nóta éneklése mellett fölvonult az ifjuság a 3-ik emeleti kupolaterembe, hol Zaymuss Illés és Kovács László ifjusági vezérek ismertették a beavatkozás mibenlétét, kikelték a pápa egyoldalú és téves informálása ellen, majd pedig felhatalmazást kértek arra, hogy az összes főiskolai hallgatók között mozgalmat indítsanak, melynek célja a pápa fölvilágosítása lenne a magyar nemzeti küzdelem jogos voltáról.

Ujjab részletek.

Egyre határozottabb formában jelentkezik a hír, hogy a kormány katonai hatóságok útján soroztatni, pénzügyi hatóságok útján pedig adószedetni fog.

Zichy Aladár gróf meglátogatta Andrássy Gyula grófot, kivel a helyzetről hosszantánácskozott.

A király bucsukihallgatáson fogadta Lukács Györgyöt és Bihart.

Kissuth csuzos fájdalmak miatt ágyban fekvő beteg.

A Napnak megint szenzációs hire van. Az hogy a kormány amnesztátiát ad az összes külföldi katonaszökevényeknek, ha most beállanak itthon katonának, illetőleg alávetik magukat a sorozásnak. A honvédelmi s a kereskedelmi miniszter már minden intézkedést megtettek arra nézve, hogy a szökevények visszatérését biztosítsák. Ugyancsak ez a szenzációban utazó forrás jelenti, hogy legközelebb minisztertanács lesz, amelyen az új miniszterek Bécsben föltűnést keltő propozíciókkal igyekeznek majd előállni.

Van még egy csekély szenzáció s nyomukban egyuttal egy pár czáfolat.

Zichy Aladár gróf hír szerint leteszi tisztijangját. Félhivatalosan megczáfolják. Andrássy Gyula gróf állítólag szintén lemond főhadnagyi rangjáról, még pedig azért, mert hír szerint becsületügyi eljárást szándékoznak ellene indítani azon a czímen, hogy mint katonatiszt szembe helyezkedett uralkodójával.

denik, csak egy nem, — talán mert szerette. És ez az egy felállott, odament Tornyaihoz átfonta annak mámoros fejét és megcsókolta szenvedélyesen ajkát. . . A felettük lévő vadrózsáról egy szírom esett rájuk. Tornyai felállott és a hulló vadrózsát letépte s odaadta annak a leánynak, ki őt meg csókolta.

Valamelyik tagja a társaságnak észrevett engem ott a fa mögött és mintha mindig ismertük volna egymást, hozzám jött, mire a többiek is figyelmesek lettek s hívtak maguk közé. Nem pirultak el, nem szégyeltek magukat. A szégyen pirja nem tűnik fel az ő arcukon soha.

Tornyai megösmert. Telt pohárral, ingadozó lépesekkel közelgett felém.

— Nos, láttál? Ez az én életem, ez az én boldogságom. Nem tehetek róla a vérem kívánja. Élni akarok.

II.

A forró napsugarak régen vissza huzódtak s fényűkt is vitték:

A tiszta nyári égbolton egy-egy csillag futott le hosszú, fényes sávot hagyva a nagy világűrben. Csendes volt minden. A kávéházak is pihentek, sűrű sötétség borította azokat is, azok felett is holdvilágtalan csillagos ég fénylett világítva a nagy messzeségbe.

Pihentek a kávéházak, de csak látszólag. Bent élet volt, borzalmas, élet nem olyan, mint nappal.

A villanyfény több bünt szül, mint a derűs nap világa.

Egy ismerős járásu férfiú közelgett egy »pihenő« kávéház felé. Utána mentem. Ő ment föl az emeletre, én követtem mindenütt.

Egy terem elé értünk, hol szolgál állott s engem csak nagynehezen bocsájtott be.

Tiszta, fényesen kivilágított teremben voltam. Nem dohányoztak. Egy asztal mellé állottam, hol az, kit követtem — Tornyai ült négy barátjával.

Nem vett észre. Egy óra alatt végig nézhettem azt a borzalmas tusát, melyet azoknak a pénzvágó embereknek arcuk árult el. Ideges kezükben a kártya lapjai.

Tornyai nyert, talán tiz-tizenkétezer koronát és azután Fortuna mosolya gunyos lett, ő vesztett ötvenezret és még mindig játszott.

Azok, kik nem kártyáznak, nem ismerik azt a vad szenvedélyt, mely a játszó karmait közt tartja, biztatja: visszaeyered a pénzed, csak játszáls tovább. Nézd, most ez a tuczt kártya a te szerencsédet hozza, most biztosan jól fog osztani. — A játszó meg beleéli magát abba a tudatba, hogy e játszma szerencsét hoz neki. És veszít. A szenvedély még bátorítja, vakmerőséget ad az embernek, ki ettől rohan, mindig gyorsabban beljebb, végzete üldöző keblére.

Egy kezdő játszó, ha sokat veszít, egy idegen vagy jóbarát megjelenése felrázza szenvedélyéből és talán meg is bánja tettét.

Igy volt Tornyai is. Mikor már két váltó is kikerült tőle fölnezt és engem meglátott.

— Te láttál? Ez az én életem, egy második lelkem, mely erősebb nálamnál. Nem tehetek róla, a vérem kívánja.

III.

Piszkos, sáros idő volt. Az első hó olvadt szürke felhők alatt. Ez olyan kedvtosztó kép,

hogy az ember irtózik tőle. Az ilyen idő éjszaka csak bünt tud szülni.

A nappal bentmaradásra kényszeríti az embert és ilyenkor az unalom kezd hatalmába ejteni. Majd önmagával kezd foglalkozni, látja életének fényes és árnyoldalát. A büszkeség kívánja, hogy a sötét rész is fényes legyen. Ezt először csak megrendíti az ember kiszámítlan észjárásában, azután erősödik, míg végre követeli és ilyenkor már nem tud ellenállani az ember, hanem cselekszik ösztönszerűleg az ész terde pressziója alatt.

Tornyai gyöngé volt. A bűn édesen zsongó szava hamar el tudta némitani a lelkiismeret tiltakozó suttogását.

Vagyona elpusztult. Ő a semmivégre, a magánytól irtó ember egyedüllétre van kárhoztatva. Ez ítéletet a vagyoni tönkremenés, a pénzhány hozta, melyet ő oly könnyen megsemmisíthet. Csak egy név és ő meg van mentve, szabad lesz, élvezheti ismét a bűn virágának gyilkoló illatát, melytől boldog lesz. Csak egy név. . .

Kint voltam az indóháznál s vártam a gyorsvonat indulását. Néhány percnyi várakozás után végre kirobogott a vonat és én másodmagammal cigarettára gyujtva végignyújtózkodtam a vasuti kocsi puha párnáin.

Utitársam középtermetű, kifogástalan elegáncziával öltözött férfi volt. Sűrű fekete korszakálánál csak szemüvege volt feketébb. Mikor beszállott a kocsi, meglepte, hogy én is ott vagyok és másik kocsi akart átszállani, azonban a vonat indult és ő velem maradt. Két állomást hagytunk el. Utitársam mindkét helyen idegesen vonta el a függönyt az ablakról és figyelmesen nézett meg minden felszálló utast.

Félhivatalosan megczátolják Vörös Lászlónak az új országgyűlés egybehívásáról kolportált nyilatkozatát is. Ugy szintén az *Uexkuell-Gyllenband* lakásán tartott szombati gyűlés hírére is.

Wekerléről híresztelik, hogy lemond állásáról s visszavonul a magánéletbe. Félhivatalosan ezt is megczátolják.

Rudnay plenipozenciárius *Admeto Géza* dr budapesti ügyvédet Pestvármegyében árvászéki tisztü ügyészé. *Hirkó* László dr helyére megyei tisztü főorvossá megtette *Bódy Jenő* dr ráczkevei járásorvost, akinek helyét *Mészáros Lajos* dr foglalta el. *Mattyus Károly* és *Baky Imre* hivatalnokok, akiket *Rudnay* a fővárosához árvászéki ülnökökké nevezett ki, napokkal ezelőtt, már le is mondtak állásukról.

Makó város e hó 15-én rendkívüli közgyűlést tart, miután a Disztéren tervezett népgyűlést nem engedélyezték. A közgyűlésen részt vesz *Justh Gyula* is, aki már meg is érkezett a városba.

A debreczeni polgármester átadta a kulcsokat az abszolutizmus képviselőinek.

NAPROL-NAPRA.

Észrevételek.

(Egy keresztényszociális programtervezetre.)

Csornvás, márczius 7.

Lapunk 48-ik számában *Gedeon* közölte az ő szociális programját és kéri mások hozzászólását, észrevételeit.

Őszintén megvallva nem értem *Gedeont*. Ő, ugymond, *meg nem látott keresztényszociális programot*. Hogyan lehetséges ez? Lehetne tartom, hogy éppen ilyen nagyevű katolikus publicista ne ismerné a *hivatalos keresztényszociális programot*, melyet a keresztényszociális egyesületek országos szövetségének Budapesten 1905. október 15-én tartott II. kongresszusa elfogadott. Több száz-

Ugy tett, mintha várt volna valakit s hogy nem jött ismét visszaült helyére és szivarra gyújtott. A vonat meg rohogott tovább, hol lassabban, hol meg gyorsan, míg éles füttyentése nem jelezte, hogy meg fog állani.

Két percig kellett volna állni a vonatnak, a két perc már rég eltelt és még mindig állott.

Ép kiakartam nézni az ablakon, amikor a kocsiját feltárukt és azon három férfi lépett be.

Utitársamhoz mentek és igazolásra szólították fel. A feketeszeműveges utitárs igazolta magát, mire a három férfinak egyike gunyosan mosolygott és aztán mint a kis gyermekek állat szokás jóakarattal megsimítani, balkezevel utitársam állához nyúlt és annak feketeszakállát kitűnő ügyességgel eltűntette, míg jobb kezét vállára téve komolyan mondta:

— Tornyai Kálmán önt a törvény nevében letartóztatom és felhívom, hogy kövessen.

Aztán az utitárs rám nézett és eltávoztak. Tornyai arcán a kétségbeesés ült s a szeme azt mondta:

— Élmi akarok.

Bünt követett el. Bűnhődött. Az ő letűnésével nem változott meg semmi. Azóta is van fény és árny, azóta is folyik az a kis patak, ott az erdő közepén a vadrózsabokor közelében. Azóta is él a kávéház belseje fénytelen csillagos éjszakában, mikor minden pihen. Azóta is olyan dühöngve rohan a gyorsvonat egyik állomásról a másikra. Nem változott meg semmi. Hogy éljünk, ahhoz világosság, fény kell, árny nélkül pedig fény nincs. A nappal árnyéka az éjszaka és hol az egyik hosszabb, hol meg a másik, de árnyak lenni kell!

ezer példányban közkezen forog magyar, német és tót nyelven. Közölte majd minden katolikus lap. Avagy talán kizárólag mint országgyűlési pártnak akarja-e Ő a keresztényszociális programját megadni? Az én véleményem szerint e kettő fődí egymást. Én tehát ismétlen mondom, nem értem, miért ad *Gedeon* új programot, midőn inkább csak a meglévő program ismertetéséről, fejtegetéséről, bővítéséről, bírálásáról lehet szó.

Ezek előrebocsátása után *Gedeon* cikkére megjegyzem a következőket:

Gedeon elvei általánosságban egyeznek a hivatalos keresztényszociális programmal.

A szociáldemokraták hivatalos álláspontja vallási téren nem is indifferentizmus, hanem a maga nevében vallásirtás és paptalás. Közömböséget csakis szorultságukban hangoztatnak. Bizonyosságul csak egy-két pontot idézek programjukból és irataikból:

Semmiféle közvagyon egyházi vagy vallási célra nem fordítható.

A felekezeti iskolák megszüntetendők.

Nyilvános iskolákban a vallásoktatás tör- lendő.

A kereszténység és szociáldemokrácia tűz és víz. (Bebel, Bokányi.)

Az atheizmus a mi törekvéseink végső célja. (Bebel.)

Liebknecht így nyilatkozik: A mi kötelességünk buzgalommal és igyekezettel a vallás kiirtására törekedni és senki sem méltó a szociáldemokrata névre, aki maga nem istentagadó és aki maga is nem terjeszti buzgalommal az istentagadást.

Mult vasárnap a szociáldemokraták *»Hogyan segítsen magán a szegény ember?»* című röpiratot szórtak szét ingyen a csornvási nép között, melyben egészen hasonló dolgok vannak, persze a Népszava stílusában.

Jó lenne, ha ezeket a szociálista izgató iratokat elolvassák azok, akik a szociálistust nem tartják tulságosan veszedelmesnek, ebből meggyőződhetnének, mennyire sürgős a demokraták ellen szervezkednünk.

Gedeon szerint »a nemzet tarthatatlan helyzetére, a hiányokra, a snbekre, a bűnökre, a veszedelmekre senki sem mutatott oly merészen és világosan, mint ők.« Tegyük hozzá: oly ravaszul, annyi szemfényvesztéssel és csalárdsággal.

Igen, a nyomort kiszineztek, de nem azért, hogy a nyomorgók segítsenek, hanem hogy az elkeseredést fokozzák. Ez által elérték azt, hogy a szegény munkásnak megnyílt, a vezéreknek megtelt a zsebe. A nyomor okozója gyanánt a vallást tüntették fel. Elég háladatlanul, mert a vallás volt mindaddig a szegénynek egyetlen pártfogója és vigasztalója.

Szerintök a vallás védi a lelketlen gazdagot a szegény hatalmas karja ellen, a papok a gazdagoknak fogják pártjukat és eltíltják a szegényt az önvédelemtől. A szegények nyomorító pedig a keresztény grófok, keresztény földesurak, püspökök, kanonokok . . . Ki nem veszi észre, hogy a zsidók miúgy hiányzanak a listából. A magyar földbirtok legnagyobb része már az ő kezükön van, de mikor a demokra népszónokok névszerint felsorolják a földesurakat, ezekről a nevekről következetesen elteledkeznek. Igen, mert a szociáldemokrata mozgalmat a Jakobok vezetik oly célzatosággal, hogy a nyomorgatott, kiszípolozott nép figyelmét az antiszemitizmusról eltereljék. A nyomor festése tehát mindig irányzatos és célja távolról sem gyors segítség a munkásnép nyomorán, hanem a várva-várt eredményes távoztatása, a munkásnép javára alkotandó törvények körmönfont meghiusítása, hogy a mozgalom lehetőleg soká tartson és az üzlet a demagógoknak sokat jövedelmezzen, a uagy- tőke üzelmét pedig takargassa.

Gedeon szerint sok vallásos ember van, aki szociáldemokrata. Igaz, de csak ott, ahol a keresztény szociálistus zászlaját ki nem bontotta. Mihelyt valahol keresztény munkás- egyesület alakul, rögtön átjön a tisztességes elem egy-két elvakult kivételével.

Nemzeti tekintetben *Gedeon* szerint nem *hazátlan bitangok*. Megengedem, minthogy nem

egészen szerencsés elnevezés. De állítom, hogy minden telivér demokrata egyuttal hazátlan is, vagyis nem ismeri a hazaszeretet fogalmát. A falusi szociálisták is nyíltan vallják, hogy a hazáért semmicsen hajlandók áldozni, mert nekik ott a hazájok, ahol jól fizetnek. Sőt a vezérszónokok mindenütt leplezetlenül lázitanak a haza ellen, szemérmetlenül hirdetik a haza gyűlöletét, szemtelenül hangoztatják, hogy a haza és az alkotmány ellenségei a népnek.

Gedeon szerint a szociáldemokraták a nyelvet respektálják. Kerekee tagadom. A szegény tót napszámosnak, ki egy szót sem tud magyarul, nem adnak másként munkát, hacsak a Népszavát nem járhatja. Igen, mert e lapból óriási jövedelme van a vezérkarnak.

Gedeon szerint a papnak nem lehet mindent mondania. Ami igaz, azt ő is megmondhatja. Nekünk föltétlenül tisztességes eszközökkel kell küzdenünk személyesen is, párttagjaink által is.

A program minden egyes részletének tárgyalásába nem bocsátkozhatom. Csak egyet- mást jegyzek itt meg.

A 4. pont veszedelmesen hangzik: az állam arról is gondoskodjék, hogy polgárai vallás- erkölcsi tévedések által kulturájukban ne gátol- tassanak.

Ez az elv a magyar államéletet vallási vi- szályokkal telítene és a parlamentet tenné egy- házi tekintélylyé; a protestáns államokban pedig a katolicizmus üldözésére szolgáltatna fegy- vert, sőt a mostani francia kormány is elég szemérmetlen lehetne, hogy perfid eljárásat ezen elvvel védelmezze. Egyébként biztosra veszem, hogy *Gedeon* nem akar ilyen hatalmat adni az államnak, csak a kifejezés nem volt szabatos. *Gedeon* elve szerint az állam az egyház isko- láit is segítyezi. *Timeo Danaos*.

A 15. pont tulságos pártolást biztosít a nemzetiségek nyelvének.

A nemzetiségek nyelve a nemzetiségek belgye. Őrizzék és fejlesszék nyelvüket saját erőikkel, de az állam idegen nyelvek fenntar- tását célul nem tűzheti ki, arra áldozatot nem hozhat.

A 18. pont az egyházi élet terén is tulsá- gos jogkört adna az államnak: A papnevelés reformja, az autonímia szervezése, zsinatok, missiók, lelkipyakorlatok tartása, a kánoni jog- szabályok végrehajtása anyaszentegyházunknak annyira belső ügyei, hogy ezekben az államnak semmiféle beleszólást nem engedhetünk. Az eszmék szépek, jók és helyesek, de ezekhez a nem katolikus, hanem keresztényszociális ál- lamnak vagy mozgalomnak semmi köze. Ez a mi várunk, ebbe idegen kormányzót nem fo- gadhatunk.

Szirtes Antal.

Meg kell jegyeznünk az észrevételek kap- csán, hogy *Gedeon* cikkét mint minden tek- intetben érdemes, szép munkát, gondolko- dásra, megfontolásra méltó nagyszabású, ke- resztényszociális elaborátumot közöltük lapunk élén. Amint ezt már akkor csillag alatt meg is jegyeztük. A hivatalos keresztényszociális pro- gramot mi annak idején a Nagyvárad Katoli- kus Legényegyesületben a keresztényszociá- lizmusról tartott két előadás kapcsán ismer- tettük.

Másik megjegyzésünk az, hogy az ilyen szeretetteljes polémiák, vitatkozások, eszme- cserék, észrevételek nagyon örvendetesek ránk nézve, akik az egyházmegye területén a keresz- tényszociális mozgalmakat, törekvéseket figyel- jük. Nagyon jól van így. Csak hadd tisztuljanak az eszmék, hadd növekedjék a mozgalom a jóügyért szóval, tollal, legfőként pedig tettel.

Ennyit a szerkesztőség álláspontjának kor- rektsege és konzekvenciája szempontjából.

Máskülönbén pedig: — In necessariis uni- tas, in dubiis libetas, in omnibus aut em Maritas.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márczius 22. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek,** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Nagyünnep előtt.

Ilyen czimen közelebbről megjelent cikkünkre egyik lelkes vidéki pap olvasónk az őszintén átértett hazaszeretet melegével a következő figyelemreméltó sorokat írja nekünk:

— Szomorú válságos időkben csendes hangulat járja. Nem volna szép a magyar lélektől örömmünnet zajosan ülni, mikor édes anyánk, édes hazánk legdrágább kincsét fenyegeti vész, mikor a végzetlen nyomor már ajtónkon kopogtat... A gyáva hatalom tán ei is fojtaná az érző lelkek nyílt ünneplését.

De a hazafi szívnek sem esnek jól a hangos ünnepi zaj. Nem jó az ajkra örömeinek s a lelkesedés tüze úgy is megtörné az előtörő könnyekben. Csend legyen tehát. Külső zaj ne zavarja a néma honfibanatot. Csendőrszurony ne fertőzze a hazaszeretet ünnepét. Ünnepljünk azért ott, ahol az ünnepi szó imádsággá szentelődik. Ott ahol a lélek, a szó még szabad...

A templom szent falai közt zokogjon fel a kesergő honli panasz. A nemzetek atyja megérti a hazaszeretet sóhajtását, megszámlálja könnyeinket s bizony megáldja, hisz valaha ő is hullatta szent hona földjére...

A katolikus papság dicső multjából, mint fény sugar csillan felénk a honmentő, munkás hazaszeretet. Ott állt az mindig a bástyákon, a harcz tűzében, részint karddal, részint keresztel. Most is oda kell állania az Ur oltárához könnyes szemekkel...

Ajánljuk fel márczius 15-én szentmisénket édes hazánkért. Isten megérti lelkünk gyótró aggodalmát. Nála a segítség. Másban már nem bízhatunk.

A templom még szabad: annak küszöbén emberi hatalom nem hatalom. Ott Isten az ur: a kegyes, a jó, az irgalmas, az Atya. Nem politikát viszünk mi oda, de kesergő éneket, zokogó imát; nem ellenállást, de hazaszeretetet...

Szálljon tehát ég felé imádságunk a nagy ünnepen a hazáért:

Szent oltárodnál
Térdre hullva kérünk:
Szabad hazánkat
Oh, add vissza nekünk.

* **Ülések a városházán.** Mint előre irtuk, a hét minden napjára kijut a városházán az ülésekből. Ma kedden délelőtt 10 órakor a városi tanács ülészik, amikor is a Sas és Zöldfa eladására vonatkozó szerződés adatainak megállapítása felett tanácskoznak. Holnap, szerdán délelőtt rendes tanács, délután 4 órakor pedig rendes tanácsülés lesz a tisztviselők tisz-

tésrendezése tárgyában. — Csütörtökön, márczius 15-én délután 4 órakor a központi választmány tart ülést a jövő évi választók névjegyzékének összeállítására tárgyában. — Szombaton délelőtt 10 órakor a Fő utca aszfaltozására vonatkozó pótszerződést tárgyalja a tanács, délután 4 órakor a tanács gyűlése a városházán.

* **Uj királyi tanácsosok.** A király dr. *Fekel* Frigyes brassóvármegyei alispánnak buzgó szolgálatainak elismeréséül a királyi tanácsosi czímet adományozta díjmentesen. Ugyancsak a királyi tanácsosi czímet kapta *Lipcsy* József, az országos magyar iparművészeti muzeum titkára.

* **Minimax a színházban.** Az elmúlt nyáron mutatták be a Nagypiacz-téren a »Minimax« tűzoltó készüléket bámulatos eredményvel. A szurokból, deszkából, petróleumból felgyújtot tüztengert 1—2 perc alatt teljesen eloltotta a cukorsüveg alakú bádoglemezéből előtörő folyadék-sugár. *Mezey* Mihály tűzoltóparancsnok ajánlotta a városi tanácsnak, hogy a színház részére szerezzen be 10 darabot a készülékből, 550—600 koronáért. A főszámvevő véleményezi, hogy ezen készülékeket a költségvetésnek az előre nem látható rovata terhére szerezze be. *Ragány* János főszámvevő helyesnek tartaná, ha a városi levéltár és a villamos telep részére is szerezne be néhány Minimax ot a városi tanács.

* **Ninos fedezet.** Nagyváradi város törvényhatósági közutainak fásítását vettrék tervbe s erre a célra 2237 kor. 20 fillér volna szükséges. A főszámvevő, akitől a fedezetre nézve véleményt kért a tanács, kijelenti, hogy a folyó évi költségvetésben nincs erre fedezet, hanem az 1907. évi költségvetés összeállításánál kell gondoskodni. — A Bihari-hágó utjának felső részét rendeztetni akarja a város, s ehhez a munkálathoz 8229 kor. 3 fillér szükséges. A főszámvevő szerint erre sincsen fedezet a közúti alap költségvetésében, hanem csak az 1907. évi költségvetésbe lehetne felvenni az ut rendezésére szükséges tetemes összeget.

* **Egy derék vendéglős halála.** Részvétellel értesülünk, hogy *Karner* Gyula vendéglős, a Pannónia étterem népszerű bérloje, tegnap, márczius hó 12-én váratlanul meghalt. Az elhunyt nem régen egy borszállítás alkalmával erejét túlfeszítette s azóta betegeskedett. Mikor állapota rosszabbra fordult Abbáziába utazott. Látszólag javult is az állapota s pár nappal ezelőtt hazajött Nagyváradra s örömmel beszélt, hogy mennyire javult az egészsége s bár még gyenge, de most már túl van a veszélyen. Mint a szomorú következmény mutatja, javulása csak látszólagos volt s tegnap hirtelen kiszenvedett. Temetése holnap, szerdán délután 4 órakor lesz a Szalárdi-utcai gyászházánál. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Karner Vilmos és neje szül. Müller Berta a maguk és gyermekeik Vilmos, Berta, Henrietta, Frida, Emma, Róbert, Vilma, Paula és Margit, úgy számos más rokonok nevében is fájdalmas szívvel tudatják a legjobb testvér, sógor, nagybácsi és rokonnak Karner Gyulának folyó hó 12-én d. e. 10 órakor, élete 51-ik évében hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 14-én délután 4 órakor fognak Szalárdi-utca 6. számú háznál az evangélikus vallás szertartása szerinti ima után az újvárosi központi sírkertben örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, kartársai, barátai ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1906. márczius hó 12-én. Áldás és béke poraira!

* **Az irgalmasrend névtára.** A magyar betegápoló-irgalmasrend 1906. évre szóló névtára most jelent meg. A füzetből, amelyet *Thuróczy* Mihály Kornél tartományi főnök szerkesztett, megtudjuk, hogy a rendtartománynak 180 tagja van. Ezek közül kórházi lelkész 9, orvostudor 3, okleveles sebészorvos 1, oklevelés gyógyszerész 18, vizsgázott gyógyszersegéd 11, végzett hittudomány hallgató 2, hittudományi hallgató 1, orvostanhallgató 2, gyógyszerészhallgató 2, orvossegéd és betegápoló 29, rendházgazda 8, gyógyszerészgyakoruk 9, ujoncznövendék 15. A rend vezetése alatt ápolásban és gyógykezelésben részesültek a múlt évben a budapesti rendi kórházban 4092 fekvő, 74.789 bejáró, a pocsonyiban 689 fekvő, 14.600 bejáró, az egriben 579 fekvő, 4183 bejáró, a szepesváraljaiban 130 fekvő, 275 bejáró, a temesváriban 241 fekvő, bejáró 185, a pápaiban 261 fekvő, 562 bejáró, a kismartoniban 178 fekvő, 301 bejáró, a nagyváradiban 204 fekvő, 2104 bejáró, a vácziban 162 fekvő, 7020 bejáró, a pécsiben 518 fekvő, 3839 bejáró, a szakolcaiban 145 fekvő 300 bejáró, a zágrábiban 6219 fekvő, 6205 bejáró, a szatmáriban 292 fekvő, 350 bejáró beteg. A betegek létszáma: 13.910 fekvő, 107.868 bejáró, összesen 121.773 beteg. A rendházak székhelyei személyzetének létszáma így oszlik meg: Budapest 66, Pozsony 25, Eger 10, Szepesváralja 5, Temesvár 3, Pápa 5, Kismarton 4, Nagyváradi 8, Vác 7, Paks 8, Szakolca 5, Zágráb 9, Szatmár 5.

* **Márczius 15.** A nagyváradai főreáliskola Arany János Onképzőköré is rendez ünnepélyt márczius 15-én. Az ünnepnapon az ünnepi megnyitót *Weisz* Izsó fogja elmondani. Az ünnepély különben igen vonzó műsorral kecsegteti a közönséget.

Meg fogja ünnepelni márczius idusát a nagyváradai községi polgári leányiskola is. Az ünnepség itt délután 3 órakor fog kezdődni. A leányiskola mint eddig minden évben, úgy az idén is szép ünnepélynek tekint elébe. Az ünnepi beszédet *Laski* Adél fogja mondani. A műsorból kedvesnek ígérkezik »A három eszme diadala« előkép, melyet harmincz leány fog ábrázolni.

Berettyóújfalui tudósítónk jelenti, hogy ott szintén nagy lelkesedéssel készülnek megünnepelni márczius 15-ikét. Az ünnepélyt megelőzőleg ünnepies istentisztelet lesznek a templomokban. Délután 2 órakor lesz az ünnepély, melyet este társasvacsora fejez be.

* **Betiltott szocialista népgyűlés.** A nagyváradai szocialisták nagy népgyűlést akartak vasárnap, márczius hó 18-án délután 3 órakor tartani a Fekete Sas nagytermében. A népgyűlés napirendjére kitűzték: »Mi lesz az általános választói joggal?« s a népgyűlést bejelentették a főkapitánynak, aki a bejelentést nem vette tudomásul s a népgyűlés megtartását a törvényes következmények terhe alatt betiltotta. Ezen határozatot a következőkben indokolja meg *Gerő* Ármán rendőrkapitány:

Miután a napirendre tűzött politikai kérdések nyilvános népgyűlésen való tárgyalása a jelen általános politikai izgatottság közepette minden valószínűség szerint utcai tüntetést és az ellenkező nézetet valló lakosságnál ellentüntetést váltana ki, szigorú kötelességemnek tartom, hogy a szándékolt népgyűlés megtartását a város közrendezete érdekében betiltom.

A Sasban tehát vasárnap nem lesz megtartva a népgyűlés, de hirt szerint a szocialista munkások nagy tüntetést rendeznek. *Gárdos* Mariska agitátornő már napok óta itt van Nagyváradon s készíti elő a hangulatot. Az bizonyos, hogy vasárnap és a következő hetekben nagy szocialista mozgalmak lesznek Nagyváradon.

* **A szilágysági helyiérdekű vasut.** A kereskedelmi miniszter tegnap értesítette biharvármegye törvényhatóságát, hogy *Hellenbruch* János dr. budapesti ügyvédnek a szilágysági

sági helyiérdekű vasutak Tasnád állomásból kiágazólag Balázsháza, Csány, Usztató, Nagypacsal, Pakulása községek érintésével, a bihari helyiérdekű vasutak Margita állomásáig vezetendő szabványos, esetleg keskeny nyomtávú gőz, vagy motoros menetű helyiérdekű vasutavonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta. Az értesítés egyszersmind felhívja a törvényhatóságot, hogy az előmunkálatokban a tőlük telhető támogatást megadják.

*** Diák-kongresszus Debreczenben.** Tegnap délelőtt ifjúsági gyűlés volt a jogakadémiaán. Tunyoghy Lajos II. éves joghallgató összehívta a jogakadémia polgárságát; mert felhívást kapott a nagyváradai jogakadémia ifjúsága, hogy mint a többi akadémia, úgy a helybeli is vegyen részt az országos diákkongresszuson. A gyűlésen Tunyoghy Lajos elnökölt. Jegyzőknek Böszörményi László és Miskolczy Hugó I. éves joghallgatókat választották. Ezután az elnök pár szóba összefoglalta az összehívás okát, mire az első jegyző felolvasta Echen István budapesti egyetemi hallgató felszólítását s ennek kapcsán megalakították a bizottságot, melynek elnökül Tunyoghy Lajost választották meg bizottsági tagokul Böszörményi Lászlót, Mész Gyulát, Török Istvánt és Jaeger Imrét. Ezután egy szűkebbkörű, 3 tagból álló bizottságot választottak, hogy a továbbiak felett intézkedjék. Este az a hír keringett, hogy az ifjúság nagy része meg akarja lelebezni ezen gyűlés határozatát, mivel nem volt elég korán kihirdetve a gyűlés egybehívása.

*** Temetések.** Nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra tegnap délután néhai Sebesi Béla vasuti főmérnök hült tetemeit a pályaudvar mellett levő osztálymérnökség épületéből. A temetésen nagyszámu előkelő közönség vett részt. A koporsó felett Sulyok István ev. ref. lelkész megható beszédet mondott. A díszes koporsót elhalmozták szebbnél szebb koszorúkkal. — Ugyancsak tegnap, hétfőn délelőtt temették a biharmegyei közpórházból Lupini Viktor Vilmost, a nagybárodai szénbánya fiatal mérnökét. Mindkét temetést a Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

*** Elítélt szoczialista vezér.** Markó közművesegédet, a nagyváradai szocziálisták egyik vezetőjét az elmúlt évben szoczialista izgatás miatt az I. foku kihágási bíróság 100 korona pénzbüntetésre s behajthatatlanság esetén 5 napi elzárásra ítélte. Fellebbezés folytán II. odfokban a városi tanács akként változtatta az I. foku ítéletet, hogy az esetleges elzárást 5 napról 8 napra emelte. A megfellebbezett tanácsi határozat most érkezett le a belügyminisztertől, aki az I. foku ítéletet hagyta jóvá, 100 korona pénzbüntetéssel vagy egy napi elzárással. Az ítélet végrehajtása céljából a belügyminiszter leiratát a főjegyző áttette a rendőrkapitányi hivatalhoz.

*** Öngyilkosság.** Mint feketebátori tudósítók jelentik ott tegnap délután Kenne Koszte 65 éves munkásember eddig ismeretlen okok miatt felakasztotta magát.

*** A kivándorlás.** Trencsénből távira tozzák, hogy Amerikába való kivándorlás ismét nagyobb arányokat ölt. 40—50 kiscgazda is, akik elég tőrhető módon éltek idehaza családjakkal, másod-harmadmagukkal kerekednek fel és Amerikába utaznak.

*** Összeégett gyermek.** Remetei tudósítók jelentik, hogy ott tegnap borzalmas hallal mult ki egy 9 éves leányka, Hergó Eszter tegnap reggel a mezőre ment ki 11 éves fiutestvérjével. Egy ideig szépen játszottak, amikor a fiu szalmát szedett össze és a hazulról lopott gyufával azt meggyújtotta. A tűz lobogó piros lángján gyönyörködtek, mikor a nagy szél a kis leány felé csapta a lángot. Lenge köröje hirtelen lángra lobbant és a ruhája is égett. A fiu nem mert segítségért kiáltani, hanem a félelemtől kétségbeesve tétlenül nézte bugának borzalmas égését és hall-

gatta annak iszonyu sikoltásait. A mezőre dolgozó emberek a nagy szél miatt csak akkor vették észre a kisleány katasztrófáját, mikor már szénné égett.

*** Köszönetnyilvánítás.** A nagyváradai első általános munkásbetegsegélyző egyesület tőkénének gyarapításához a következő szives adakozók járultak adományaikkal: Dr Szmeicsányi Pál 200, Vinkler József 40, Fetser Antal 40., dr Bognár János 20, dr Karsch Lollion 20, Palotay László 20, Grócz Béla 20, dr Karácsonyi János 20, Bunyitay Vincze 20, Andrassy János 10, Rozvány György 10, Lessner Alfréd 10, Molnár Lajos (gyógyszerész, 10, Kiss Károly 5, Nagy Kormány Zoltán 5 Polgári takarékpénztár 25, B. M. Kereskedelmi bank 25, Nagyváradai Takarékpénztár 25 kor. Fogadják a szives adakozók adományaikért a leghálásabb köszönetet, Az egyesület nevében Zboray Gyula elnök.

*** A szél.** A napokban nálunk dühöngött óriási szél a vidékihez képest csak szellőcskének mondható. Városunkban legteljebb egy pár kalap repülő képességét tette próbára Gergely bácsi szele. A vidéken azonban nem elégedett meg ennyivel, hanem a házak kalapjait a tetőket is megmozgatta. Mint bihari diószegi tudósítók jelentik ott a faluvégen lévő Kovács féle téglagyár egyik cserépraktárát, mely 16 erős kőoszlopon álló cseréptetőből állott az északnyugati irányból délkelet felé száguldó vihar ledöntötte. Emberéletben kár nem esett, mivel szerencsére a vihar éjszaka döntötte le a raktárt. A kár mintegy ezer koronára tehető. Érdekes, hogy a csak néhány méterrel távolabb a szél irányától jobbra, egy sokkal gyöngébb épület van és annak semmi baja nem történt. E vihar különben valóságos megfélemlítette a Székelyhid től Váradra igyekvő vasuti utasokat is. Ugyanis mikor a szél neki feküdt a vasutikocsinak, ezek ugyancsak inogtak.

*** Elfogott vásári tolvajok.** Az országos vásár rendkívüli forgalma mellett szokatlan nagy volt a rendőrség bünygyi osztályának forgalma is. Nem kevesebb, mint tizenöt notórius helyi és idegen illetőségű vásári tolvajt tettek ártalmatlanná és internáltak a rendőrségi fogdába a rendőrök. A díszes társaság tagjai a következők: Borbély Gábor, Gavris Flóra, Bencze Vaszali, Zengye Flóra, Kanalas Flóra, Szabó Róza, Orosz Juli, Nagy László, Lakatos Erzs, Szomor János, Krisztucz György, Lakatos Kálmán, Kubányi István, Ötvös János, Pántya Katalin, Buksa János.

*** Találtatott bitangságban egy liba,** igazolt tulajdonosa jelentkezzék a rendőrségen.

x Köhögést, rekedtséget, hurutot és minden egyéb lélegzőszervi bántalmakat rövid idő alatt végleg megszüntetnek a *Cyklamen szelethék.* Kapható a *Kigyó* gyógyszerárban Nvárad, Bémer tér, ára 60 f.

Nem gyárilag!

hanem elsőrangú cipészek által készített *czipők, valódi angol és Ita-féle kalapok, fehérneműek, esőkabátok* legolcsóbban

REICHARD áruháza cégnél szerezhetők be.

Egyedüli raktár **PICHLER ANTAL cs.** és kir. kalapgyáros készítményeiből.

Maradékok félárban!
x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot teli divat szöveteket melyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kivánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabászati termemben a legdivatosabb* tazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás utján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Tessler Simon,* posztó nagykereskedő Zoldfa-utca 33.

EGYESÜLETEK.

Böjti előadás. A Nagyváradai Katolikus Legényegyesület vasárnap tartotta második nagyböjti előadását. Bár az idő már erősen tavasz felé hajlik, sétára csábitgatva a publikumot, bár másrészt a tradícionális hírű Józsefnapi vásár is igénybe vette valamennyire, az előadásnak ezuttal is meg volt a maga válogatott, szép közönsége. *Némethy Gyula* dr. theológiai tanár, szentszéki ülnök szokott könnyed szellemességével, előadásának fordulatos, kellemes menetével mindvégig feszült figyelemmel találkozott a hallgatóságánál. A szociális kérdést fejtegette nagyon ötletesen és tanulságosan, sok tekintetben egészen új oldalról, igazán sikerült képekben domborította ki a tárgyat. A magas szintájon mozgó disztinált előadást egész terjedelmében lapunk tárczarovatában fogjuk közölni.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: *Cyrano de Bergerac.* (B.)
Szerda: *Gül-Baba* (Aradival.) (C.)
Csütörtök: *II. Rákóczy Ferencz fogsága.* (A.)
Péntek: *Gül-Baba* (Aradival.) (B.)
Szombat: *Gül-Baba* (Gerlakivaf.) (C.)
Vasárnap: *Külföldi hercegnő* (előszőr.)

Corfescu Miklós. A múlt nyáron járt a Páspök-fürdőben Corfescu Miklós s akkor kisebb számu közönség előtt mutatta be nagy ének tudását. Az akkori szives fogadtatást nem feledte a művész. Félév multával ismét Nagyváradon át vezetett utja s ő ezuttal az egész közönségeek mutathatta be művészetét. A Tudós nők egyes felvonásai közt énekelt gyönyörű, lágy, behizelgő hanggal, pompás énektudással. Magyar dalokat is énekelt, a mivel valósággal elragadta a közönséget, mely tudta róla, hogy magyarul egy szót sem tud s mégis pontos kiejtéssel tanulta be a magyar szöveget.

Az előadott énekszámok sorozata a következő volt:

Leoncavallo *Mossanet Grand Prolog du opera «Bajazzo».*
Recitatie et arie du opera «Hérvidode».
Verdi *Mare arie du opera «Ernani».*
Mayerheer *Grand Ballade de «Neluskő» du opera Afrikana.*
Wagner *Abenstern du opera «Tanhauser».*
Eugene Diaz *Grande arie du opera «La coupe du roi de Thulé».*
Mondani sem kell, hogy a közönség a pazar művészettel előadott műsorszámokat viharosan megtapsolta.

Cyrano de Bergerac. A szetonban nem került még előadásra Rostond klaszikus szépségű drámája: *«Cyrano de Bergerac».* A becses

költői alkotást ujtja fel ma este a színház az ismert szereposztásban

Gül Baba — hatodszor. Öt telt ház nézte már végig a „Gül Baba” előadásait. A darab amely a nagyváradi színpadon is hódolt és népszerűvé vált, holnap este hatodszor megy, ezuttal C. bérletben.

NYILTTÉR.

Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből

meglevő BUTOROKAT megvettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

TÁVIRATOK.

Szerencsétlenség a Dunán.

Budapest, márcz. 12. (Saját tud. táv.) Tizenöt ember a Cseppelsziget mellett haladt el csolnokon a Dunán. A csolnak fölborult. Öten partra jutottak, tizen azonban a vízben lelték halálukat.

Rémes bányatűz.

Budapest, márcz. 12. (Saját tud. távirata) Párisból jelentik: A courriesesi borzasztó bányaszerencsétlenséget országszerte nagy katasztrófának tekintik. Bizonyos, hogy legalább 1100 emberélet esett áldozatul. Teljesen le kell mondani, hogy az aknába eltemetettek élve viszontlátassanak. Akik megmenekültek élve, azok is borzasztó égési sebeket, csonttöréseket szenvedtek. Sokan elvesztették beszélnéességüket. A belügy- és közmunkaügy miniszter külön vonattal mentek éjjel a szerencsétlenség helyére. Leon főmérnök jelentette a miniszternek, hogy 1800 munkásból eddig 600-at mentettek meg, ezek is borzasztó sérüléseket szenvedtek.

A miniszter ama kérdésére, hogy az 1100 lenmaradtnak egyrészt legalább megmenthetik-e? Leon főmérnök a miniszter füléhez hajolt, hogy a körülállók ne hallják s s ezt mondta:

— Miniszter ur! Attól félek, hogy mind meghaltak.

A miniszter azután azt kérdezte, hogy miért engedték le a munkásokat, ha tudták, hogy az egyik tárnában tűz ütött ki.

— Ez rendes dolog, felelte a főmérnök, aannak bányák, hol 40 év óta ég a tűz, még

sem veszedelmesek. Azok a védőfalak, melyeket, mi építettünk, nagyon jól ellenállhattak a tűznek.

A végzet oka mindennek, ez ellen semmit sem tehetünk, A miniszternek egy megmentett munkást is bemutatnak.

A courrieres katasztrófa okáról a belügyminiszterium mérnöke így nyilatkozik: A múlt vásánap a 3. számú tárnában, amely az elsővel és a másodikkal szoros kapcsolatban van, tűz ütött ki. Hogy a tűz terjedelmének elejét vegyék, fával erősített cementfalat emeltek, de ez vagy nagyon messze feküdt a tüztől vagy pedig nem volt elég mélyen alkalmazva és így valószínű, hogy a bányalég a betóduló levegővel nagy mennyiségben érintkezett és így keletkezett a borzasztó robbanás, amely szétrombolta a tárna falát és bedöntötte a tárna tetejét. Az ügyészség állítólag megállapította, hogy a tűz körülbelül már egy hónappal ezelőtt keletkezett és a társaság mérnökei már napokkal ezelőtt aggódtak a tűz elterjedése miatt és több tárnát beható vizsgálat alá vettek. Ugy látszik azonban, hogy semmi különöset nem észleltek.

A munkások a társaságot teszik a katasztrófiáért felelőssé és a mérnököket gondatlansággal vádolják, mert be kellett volna szüntetniök a munkát, mihelyt a tűz a fakerítést is megtámadta. A bányászok között uralkodó izgatottság miatt komolyabb következményektől tartanak. A legutolsó jelentés szerint a halottak száma 1100.

Lens, márczius 12. A mai nap általában nyugodtan telt. A szerencsétlenül járt bányamunkások hozzátartozói tiltakoztak az ellen, hogy a bánya-igazgatóság nem engedi őket a holttestekhez, hogy felismerhessék a szerencsétlenül járt családtagjukat. A tömeg megállította a hullaszállító kocsikat és követelte a kocsisoktól, hogy kiáltsák ki hangosan az áldozat nevét, azután kinyitotta a kocsit ajtaját, hogy meggyőződést szerezzen, nem titkolnak-e el előtte egy holttestet. A II., IV. és X. tárnában egyre ássák ki a holttesteket. A legutolsó jelentések szerint eddig csak hatvan holttestet ástak ki, akiknek felét sikerült csak agnosz-

kálni. A mentő munkások közül öt megsebesült. Egyet félholtan huztak ki a romok közül. Este kiterítették a holttesteket. Kedden az agnoszkált holttestek temetéséhez fognak hozzá. Az agnoszkált holttesteket kiadták a családtagoknak. A III. tárna bejáratánál nem ismétlődtek ugyan a segélykiáltások, de remélik, hogy még sikerül élve megmenteni néhány munkást, mert egy bányamunkás, aki este előkerült, azt mondta, még két élő lovat talált lenn. A nagy nyomor enyhítésére segítő-bizottság alakult.

Ismét baj van Marokkóban.

Budapest, márcz. 12. (Saját tud. táv.) Algeirából jelentik: Az utolsó órában úgy látszik megint felhők tornyosulnak a marokkói értekezlet egén. A francziák a délelőtti bizottsági ülésen ragaszkodnak az alaptökében való három részhez és nem járulnak hozzá ahhoz a javaslatához, hogy a kikötő semleges felügyelő alatt álljon, bár a delegátusok többsége a német állásponton áll. A francziák az intranzigens sajtó hatása alatt állanak, amely legjobban a tárgyalások megszakítását szeretné látni, de hatással van rájuk a miniszterválság által teremtett bizonytalan helyzet is. Délután 5 órakor ismét ülést tartott a bizottság. A két ülés közé eső időben Venosta és White minden erejükből azon fáradoztak, hogy közvetítőleg hassanak az eltérő vélemények között. Az oroszok is azon a véleményen vannak, hogy Franciaországnak immár engedni kell.

Választások Oroszországban.

Moszkva, márc. 11 Péterváry távirati ügynökség: Moszkva város és kerület munkásai ma ejtették meg az előleges választást. A munkások egy része, különösen a nyomdászok, továbbá a gázgyárak és a közuti vasut munkásai nem vettek részt a választáson, a mely egyébként nyugodtan folyt le. Moszkva 176 ipari vállalata közül 38 vállalat munkásai visszautasították a választáson való részvételt.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Kondoros. Nagyon gyöngéd dolog. Amint látja, mindjárt le is adtuk. Higyje el, nagyon jól esik, ha soraink visszhangot keltenek. Apró cseprő technikai mézériák ugyanis elég kellemetlenül hatnak első sorban ránk. Minél többször lásuk.

Dr. VUCSKICS GYULA.

KÁDÁR JÁNOS

fűszer-, csemege- és borkereskedése Nagyváradon, Fő-utca.

Nagyérdemű közönség szives tudomására adja, hogy megérkeztek mindennemű gazdasági vető és kerti veteménymagvai. Továbbá friss töltesű ásvány- és gyógyvizek, nemkülönben gyógytermény sava.

Továbbá a bőjti idény beáltára minden fajta sajtok mindenemű conservált halak többek közt angolna, füstölt hering, lazac, stockfisch, tőkehal, hidegen ütött lenmagolaj, mindenféle pástétomok, dobozokban conservált főzelékek m. pl. spárga, zöld borsó, zöld bab, lengyel gomba, szárított levestöldség.

A legnagyobb választék befőttek, gyümölcszések, conservált francia gyümölcsökben, ugymint vegyes szuccat gyümölcs, datolya, malagaszőlő, szultán füge, papír mandula, paradó, pisztácia, pignoli, francia aszalt baraczk és alma, francia dió, darált mák.

A husvéti ünnepekre a legnagyobb választék husvéti tojásokban és czukorkákban, Kugler (Gerbau) összes gyártmányainak egyedüli főraktára. Felemlitem, hogy a kórház-utcai szőlőmet házhelyeknek hét parcellában 18 m. utcai frond szélességben áruba bocsájtom, felőle értekezhetni

Kádár János vereskereszt üzletében.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Megnyilt

Kálmán Ferencz

férfi- és fiu-ruha

nagyáruháza

Fő-utca 5. sz.

Czillér áruháza mellett.

Modern, mesteri szabásu,

kiválóan tartós

férfi- és fiu-ruhák

mérsékelt szabott

árak mellett vásárolhatók.

Különlegességek

gyermekruhák
és felöltőkben.

Nagy raktár

gyász-ruhákban.

A pesti hazai első takarékpénztár

egyesület ujonnan kibocsátott nyeremény-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a

Nagyvárad Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

→☞ **kölcsönt nyujt.** ☞←

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

**napi árban elad s ezen sorsjegyekre
magas összegű**

kölcsönöket nyujt

a legelőnyösebb feltételek mellett a

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság
Nagyvárad, Kossuth-utca.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árfolyam mellett

→☞ **eladunk.** ☞←

*Biharmegyei takarékpénztár
Kossuth-utca.*

Pesti hazai takarékpénztári sorsjegyeket eladunk már most.

Készpénzért a napiárban.

Letétre való vételnél napi áron számítjuk és elegendő, ha a vevő a vételnél 30 koronát lefizet, a hátralékot tetszés szerinti részletekben törleszti.

A letétre való vételnél a játékjog a vevőt illeti.

Központi Takarékpénztár r.-társaság.

Szilágyi Dezső-utca. (Adorján-ház). 1512.

Pesti Hazai Első Takarékpénztári sorsjegyeket napi árfolyamon

elad és azokra darabonként **125 K.** előleget jutányosan nyújt a

BIHÁRMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK

Nagyvárad, Teleky-utca 3. szám.

Telefon: 46. szám.

Gyomorhajosok figyelmébe!

Mindazok, kik hűlés, gyomormegterhelés, igen meleg vagy igen hideg és rossz, vagy nehezen emészthető éledelek, úgy rendetlen életmód által

gyomorhűlés, gyomorgöres, gyomorhaj, nehéz emésztés, elnyálkásodási

bajokban szenvednek, ajánljuk az alábbi, igen jó és hathatós szert, mely már évek óta használatban van. Ez a híres

vértisztító és emésztést elősegítő

Ullrich Hubert-féle növény-bor.

Ezen növény-bor kitűnő gyógyhatású növényekből s jó borból van készítve erősíti s eleveníti az embernek az egész emésztő szervezetét anélkül, hogy hajtószert lenne. A növény-bor tisztítja a vért minden rossz és betegséget okozó elemektől és elősegíti az új vér képezését.

A növény-bor idejekoráni használata által a gyomorhajokat még esirájukban elfojtja. Ezen szer az összes ilyen fajta szerek felett áll. Fejfájás, felbőgös, gyomorégés, széliszorulás, émelygés, hányás, mely idült gyomorhajásoknál nagy mértékben lépnek fel, ezen szer egy-szeri használata után megszűnnek.

Székszorulás és annak kellemetlen következményei, u. m.: **szorongatás, bél-göres, szívdobogás, álmatlanság, továbbá vértódulás a májban, lépben és aranyér** bántalmak ezen kitűnő gyógyhatású növény-bor használata által gyorsan és fájdalom nélkül megszűnnek.

E növény-bor megakadályozza az emészthetlenséget, előmozdítja az emésztési képességet és eltávolítja könnyen székelés által minden rossz anyagot a gyomor- és belekből.

A sápadt, sovány kinézés, vérszegénység, gyengeség rendszerint rossz emésztés következménye hiányos vérképzés és a májbeteg állapotából ered. Teljes étvágytalanság, álmatlan éjék, idegfeszítések, lehangoltságok, almatlanságok, főfájások a betegek sokszor leverik.

A növény-bor a gyenge életérőnek új elemet ad. A növény-bor emeli az étvágyat, növeli az emésztést és táplálkozást, új erőt és életet ad.

Számtalan elismerő- és köszönő-levelek adnak erről bizonyosságot.

Ezen növény-bor kapható üvegekben 3 és 4 koronáért Nagyvárad, Püspöki, Csátár, Bihar, Körös-Tarján, Bereg-Böszörmény, Mező-Keresztes, Komádi, Zsadán, Marczibáza, Nagy-Szalonta, Tenke, Rossia, Rév, Szilágy-Sonlyó, Kémer, Margitta, Székelyhid, Szalárd, Bihar, Diószeg, Nagy-Léta, Pocsaj, Kiss-Marja, Konyár, Hosszu-Pályi, Derecske, Berettyó-Ujfalu, Zsáka, Csökmő, Szeghalom, Vészto, Okány, Sarkad, Kőtegyán, Gyula, Doboz, Békés Békés-Csaba stb. stb. — Kapható még Ausztria és Magyarország összes nagyobb és kisebb városok összes gyógyszer-táraiban.

Továbbá a gyógyszerházak Nagyváradon küldenek 3 és több üveggel ezen növény-borból Ausztria és Magyarország összes helységeibe **eredeti árakon.**

Utánzásoktól őrizkedni!!

Tessék mindig az „Ullrich Hubert-féle növény-bort” kérni.

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámítol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

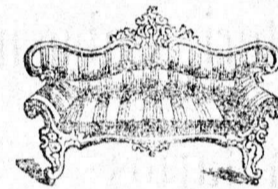
Az igazgatóság.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és niszoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések ipari vállalkata. — Kívánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

A Lévai Márton-féle

könyvkötészet, vonalzó

intézet és üzleti könyv-

gyár részvénytársaság,

elvállalja a szakmájába vágó munkálatok

gyors és pontos elkészítését. 1531

Oberndorfi répamag.

100 klg leszállított ára 48 korona.

Gróf Teleky Arvéd uradalmában.

Posta: KONCZA.

Magyar bikák, tenyésztójások.

1534

Vetőmagtengeri.